

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรม ประจำสัปดาห์ “ตณฺหา — ความอยาก, ความต้องการ”

คำว่า ตณฺหา เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง อ่านว่า ตัน - หา แปลว่า ความอยาก หรือ ความต้องการ เป็นอีกชื่อหนึ่งของโลภะ ซึ่งเป็นคำที่แสดงให้เห็นว่าจิตสภาพธรรมที่มีจริงในขณะนี้ ที่ทราบโดยังไม่สามารถดับกิเลสประเภทนี้ได้ กิเลสประเภทนี้ก็จะเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ เป็นธรรมที่เกิดขึ้นเพราะเหตุปัจจัย ไม่ใช่เรา

พระธรรมคำสอนในทางพระพุทธศาสนาที่แสดงเรื่องของตณฺหา มีมากมาย เช่น

“ขึ้นชื่อว่าตณฺหา ของสัตว์เหล่านี้ หยาบ; สนิมตั้งขึ้นแต่เหล็ก ย่อมกัดเหล็กนั้นเอง ย่อมทำให้เหล็กพินาศไป ทำให้เป็นของใช้สอยไม่ได้ฉันใด; ตณฺหานี้ ก็ฉันนั้นเหมือนกัน เกิดขึ้นภายในของสัตว์เหล่านี้แล้ว ย่อมทำให้สัตว์เหล่านั้นเกิดในอบาย มี นรกเป็นต้น ทำให้ถึงความพินาศ”

(จาก พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท)

“ไม่ควรตกอยู่ในอำนาจตณฺหา เพราะตณฺหานี้ เมื่อเจริญขึ้น ย่อมไม่ปล่อยให้พ้นจากอบายทั้งสี่ (นรก เปรต อสุรกาย สัตว์ดิรัจฉาน) ไปได้”

(จาก พระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาดก กามชาดก)

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เป็นเครื่องเตือนที่ดีสำหรับผู้ที่ยังมีกิเลสอยู่ เพื่อจะได้รู้ว่าตนเองเต็มไปด้วยกิเลสมากมายแค่ไหน เพื่อประโยชน์ในการขัดเกลา ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรม จะไม่สามารถเข้าใจอะไรได้เลย ซึ่งจะเห็นได้ว่าทุกคนที่เกิดมาเป็นสัตว์โลก เต็มไปด้วยกิเลสด้วยกันทั้งนั้น โดยเฉพาะตณฺหา ความยินดีติดข้องในภายใน คือในตนเอง ซึ่งมีมากเหลือเกิน ได้แก่ รักตัวเอง รักรูปตัวเอง คีวฺ ตา จมูก ปาก ผม ทั้งหมดทุกสิ่งทุกอย่าง เป็นไปด้วยความรักตัวเอง ติดข้องในภายในยังไม่พอ ยังติดข้องในภายนอกอีก ไม่ว่าจะเป็นรูปก็ดี เสียงก็ดี กลิ่นก็ดี รสก็ดี สิ่งที่กระทบสัมผัสกายก็ดี ที่ประสบทั้งทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย มีความอยาก มีความปรารถนา มีความต้องการไปหมดทุกสิ่งทุกอย่าง ถูกเกี่ยวโยง ยึด ผูกพันอย่างแน่นหนากับรูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปะ ซึ่งเป็นชีวิตประจำวันจริง ๆ ทำให้เห็นว่าเป็นผู้ถูกตณฺหารังรัด ผูกพันไว้ เกี่ยวประสานไว้ไม่ให้พ้นไปได้เลย และไม่ยอมปล่อยให้เป็นกุศลด้วย

เป็นการยากอย่างยิ่งที่จะพ้นไปจากตณฺหาที่ติดข้องทั้งในภายใน คือที่ตนเอง ทั้งในภายนอก คือที่บุคคลอื่น หรือในอารมณ์ต่างๆ เช่น รูป เสียง กลิ่น รส โสภณูปะ เป็นต้น เพราะฉะนั้น บุคคลที่จะดับตณฺหานี้ได้ ก็จะต้องเป็นผู้อบรมเจริญปัญญา ขาดปัญญาไม่ได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่า ถ้าไม่มีความจริงของสภาพธรรมที่ตนเองว่า มีกิเลสมากมายเพียงใด ทั้งทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ ทั้งภายในทั้งภายนอกที่เกิดอยู่บ่อยๆ เองๆ เป็นประจำ ตามปกติตามความเป็นจริงอย่างถูกต้องแล้ว ก็จะไม่สามารถดับกิเลสได้เลย

ผู้ที่ดับหรือจะละกิเลสได้ ต้องเป็นผู้ที่รู้สภาพธรรมถูกต้อง ตรงตามความเป็นจริง เพราะฉะนั้น พระธรรมที่ทรงแสดงเรื่องของตณฺหา นี้ ก็เป็นเรื่องของตัวเองทั้งหมด เพราะยังเป็นผู้มีตณฺหาอยู่ เป็นผู้ติดข้องทั้งภายใน ติดข้องทั้งภายนอก ซึ่งจะต้องเป็นผู้ที่ค่อย ๆ สะสมปัญญาไปตามลำดับ เพราะตณฺหาไม่มีทางที่จะหมดไปได้โดยวิธีอื่น หากจะหมดไปได้ด้วยการอบรมเจริญปัญญาเท่านั้น.

[ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๐๖]

